

KICHIK BIZNES VA STARTAPLAR RIVOJIDA INNOVATSION MENEJMENT MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Tadqiqotchi: Nazirova Komola Raximjon qizi

ORCID iD: 0009-0000-3818-8721

Annotatsiya

Mazkur tezisda kichik biznes va startaplar rivojlanishida innovatsion menejmentning roli hamda ularni takomillashtirish mexanizmlari tahlil qilinadi. Innovatsion boshqaruv tizimi kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirish, yangi mahsulot va xizmatlarni yaratish hamda iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashda muhim omil sifatida qaraladi. Shuningdek, O'zbekiston sharoitida startaplarni rivojlantirishga to'sqinlik qilayotgan omillar aniqlanib, ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion menejment, startap, kichik biznes, raqobatbardoshlik, innovatsion tizim, barqaror rivojlanish.

Annotation

This thesis analyzes the role of innovation management in the development of small businesses and startups, as well as mechanisms for its improvement. The innovation management system is considered a key factor in increasing the competitiveness of small business entities, creating new products and services, and ensuring sustainable economic growth. In addition, the factors hindering the development of startups in Uzbekistan are identified, and recommendations for their elimination are proposed.

Keywords: innovation management, startup, small business, competitiveness, innovation system, sustainable development.

Аннотация

В данной тезисе анализируется роль инновационного менеджмента в развитии малого бизнеса и стартапов, а также механизмы его совершенствования. Система инновационного управления рассматривается как важный фактор повышения конкурентоспособности субъектов малого бизнеса, создания новых продуктов и услуг, а также обеспечения устойчивого экономического роста. Кроме того, выявлены факторы, препятствующие развитию стартапов в Узбекистане, и предложены рекомендации по их устранению.

Ключевые слова: инновационный менеджмент, стартап, малый бизнес, конкурентоспособность, инновационная система, устойчивое развитие.

Kirish

Bugungi kunda O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes va startaplar mamlakatning innovatsion salohiyatini oshirishda asosiy harakatlantiruvchi kuch hisoblanadi. Innovatsion menejment mexanizmlarining samarali ishlashi esa ushbu sohalarning muvaffaqiyatli rivojlanishini ta'minlaydi. Zamonaviy iqtisodiy sharoitlarda innovatsiya kichik biznes va startaplarning raqobatbardoshligini ta'minlovchi asosiy omil hisoblanadi. Jahon amaliyoti shuni ko'rsatadiki, innovatsion faol korxonalar bozorda barqaror o'rin egallaydi va yuqori o'sish sur'atlariga erishadi. Prezident Sh.M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "biznesni qo'llab-quvvatlash uchun innovatsiyalarni joriy etish, yoshlar tashabbuslarini moliyalashtirish va yangi g'oyalarni amaliyotga tatbiq etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir"¹.

¹ Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi. – Toshkent, 2023-yil

<https://scientific-jl.com/>

O'zbekiston Respublikasida "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonunning qabul qilinishi (2019-y.) kichik biznes subyektlari uchun innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini yanada kuchaytirdi². O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. 2022-2026 yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekiston" rivojlanish strategiyasida kichik biznesning YaIMdagi ulushini 2026 yilga kelib 60% gacha oshirish vazifasi belgilangan³. Biroq, milliy statistika ma'lumotlariga ko'ra, kichik korxonalarning atigi 12% o'zlarini innovatsion faol deb hisoblaydi⁴

Kichik biznes va startaplar innovatsion jarayonlarda moslashuvchanlik, yangilikka ochiqlik va tezkor qaror qabul qilish qobiliyatiga ega bo'lib, bu ularning raqobat ustunligini ta'minlaydi⁵. Shu bois innovatsion menejmentni takomillashtirish quyidagi yo'nalishlarda muhim ahamiyat kasb etadi:

1. Raqamli texnologiyalarni joriy etish.

Sun'iy intellekt, bulutli hisoblash va "Big Data" texnologiyalari asosida boshqaruv tizimlarini avtomatlashtirish kichik biznes faoliyatini optimallashtiradi⁶.

2. Innovatsion moliyalashtirish mexanizmlari.

Venchur fondlar, davlat grantlari, xususiy investorlar va "business angel" tizimini rivojlantirish startaplarni barqaror qo'llab-quvvatlash imkonini beradi⁷.

3. Inkubatsiya va akseleratsiya markazlarini kengaytirish.

Bunday markazlar yangi startap g'oyalarini sinovdan o'tkazish, tajriba

² O'zbekiston Respublikasining "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonuni, 2019-yil 24-iyul, №ZRU-561

³ <https://lex.uz/docs/-5841063>

⁴ O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari

⁵ Drucker P. *Innovation and Entrepreneurship*. – HarperBusiness, 2006

⁶ OECD. *Innovation in SMEs and Startups: Policy Trends and Challenges*. – Paris, 2021

⁷ Chesbrough H. *Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology*. – Harvard Business Press, 2003

<https://scientific-jl.com/>

almashish va mentorlik tizimi orqali innovatsion ekotizimni mustahkamlaydi⁸.

4. Innovatsion madaniyatni shakllantirish.

Tashkilot ichida xodimlarning ijodkorlik qobiliyatini qo'llab-quvvatlash, yangilik yaratish uchun motivatsiya tizimini ishlab chiqish zarur⁹.

O'zbekiston sharoitida startaplar soni yildan-yilga ortib bormoqda. Statistika agentligi ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yil yakunida respublikada 1200 dan ortiq faol startap loyihalari qayd etilgan, ularning 60 foizi IT sohasida faoliyat yuritmoqda¹⁰. Shu bilan birga, moliyaviy resurslarning yetishmasligi va innovatsion infratuzilmaning sustligi startaplarning keng rivojlanishiga to'sqinlik qilmoqda¹¹.

Kichik biznes va startaplarning innovatsion menejment tizimini takomillashtirish quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilishi maqsadga muvofiq:

- Innovatsion moliyalashtirishning davlat va xususiy hamkorlik modeli asosida kengaytirilishi;
- Raqamli transformatsiya dasturlari orqali kichik biznes faoliyatining samaradorligini oshirish;
- Startaplar uchun soliq imtiyozlari va grant dasturlarining sonini ko'paytirish;
- Innovatsion menejment bo'yicha kadrlar tayyorlash va ularni xalqaro tajribaga yo'naltirish.

⁸ StartupBlink Report. *Global Startup Ecosystem Index 2024*

⁹ Lundvall B.-Å. *National Systems of Innovation*. – Pinter Publishers, 1992

¹⁰ O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari, 2024-yil yakuni

¹¹ World Bank. *Innovation Policy Platform: Uzbekistan Case Study*. – 2023

<https://scientific-jl.com/>

• Ushbu choralar kichik biznes va startaplar rivojida innovatsion boshqaruvni tizimli asosda yo'lga qo'yishga, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi. – Toshkent, 2023-yil.
2. O'zbekiston Respublikasining "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonuni, 2019-yil 24-iyul, №ZRU–561.
3. Drucker P. *Innovation and Entrepreneurship*. – HarperBusiness, 2006.
4. OECD. *Innovation in SMEs and Startups: Policy Trends and Challenges*. – Paris, 2021.
5. Chesbrough H. *Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology*. – Harvard Business Press, 2003.
6. StartupBlink Report. *Global Startup Ecosystem Index 2024*.
7. Lundvall B.-Å. *National Systems of Innovation*. – Pinter Publishers, 1992.
8. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari, 2024-yil yakuni.
9. World Bank. *Innovation Policy Platform: Uzbekistan Case Study*. – 2023.